

گفت‌وگو با دکتر «سحر بنکدارپور» رییس مرکز نوآوری و تحول دیجیتال اتاق تهران

اشتراک تکنولوژی؛ راهگشای اقتصاد دانش بنیان

دکتر سحر بنکدارپور، رییس مرکز نوآوری و تحول دیجیتال اتاق بزرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران در گفت‌وگو با ما می‌گوید که علت عقب ماندن کشورمان در حوزه تکنولوژی نسبت به دنیا، تحریم‌هاست. کشورهای موفق در عرصه تکنولوژی و تولید دانش بنیان سعی کرده‌اند تا در تعامل با یکدیگر، هم از تکنولوژی کشورهای جهان بهره برده و هم استفاده از تکنولوژی خود را برای آن‌ها میسر کنند. در حال حاضر چگونگی فضای کسب‌وکار و بازار رقابت و ارتباطات بین‌المللی، سه چالش مهم شرکت‌های فعال در حوزه دانش بنیان کشور است. شرح کامل این گفت‌وگو را در ادامه بخوانیم.

اینکه ما در

حوزه تکنولوژی

نسبت به دنیا

عقب هستیم

انکارناپذیر است

و بیشترین علت را

می‌توان تحریم‌ها

دانست. در واقع

ما می‌خواهیم

چرخ را از ابتدا

اختراع کنیم

و این باعث

می‌شود زمان را از

دست بدهیم. اگر

از تکنولوژی روز

دنیا استفاده کرده

و با نوآوری‌هایی

آن را بومی‌سازی

کنیم خیلی زودتر

به نتیجه می‌رسیم

تا اینکه به خاطر

تحریم‌ها درهای

کشور را ببندیم

و بگوییم ما

می‌خواهیم چرخ

را از اول اختراع

کنیم، چون این

موضوع باعث

تاخیر و عقب

افتادن کشور

می‌شود.

◆ اندازه مطلوب تولید دانش بنیان در اقتصاد ایران را چه میزان می‌دانید؟

در اقتصاد دانش بنیان، اندازه مطرح نیست. نمی‌توان گفت واحدی دارد. در این حوزه بیشتر باید روی کیفیت کار بشود تا مقدار و اندازه.

◆ در حالی که جهان از سال ۱۹۷۰ وارد اقتصاد دانش بنیان شده است، چرا جامعه ایرانی در نوآوری و فعالیت‌های دانش بنیانی مانند کشورهای پیشرفته عمل نکرده و در این زمینه از خود ضعف نشان داده است؟

در جهان مفهومی به اسم دانش بنیان نداریم که بخواهیم اقتصاد دانش بنیان داشته باشیم. درست است که شرکت‌های سیلیکون ولی در حوزه هایتک در حال فعالیت هستند، اما چیزی به عنوان دانش بنیان وجود ندارد.

اینکه ما در حوزه تکنولوژی نسبت به دنیا عقب هستیم انکارناپذیر است و بیشترین علت را می‌توان تحریم‌ها دانست. در واقع ما می‌خواهیم چرخ را از ابتدا اختراع کنیم و این باعث می‌شود زمان را از دست بدهیم. اگر از تکنولوژی روز دنیا استفاده کرده و با نوآوری‌هایی آن را بومی‌سازی کنیم خیلی زودتر به نتیجه می‌رسیم تا اینکه به خاطر تحریم‌ها درهای کشور را ببندیم و بگوییم ما می‌خواهیم چرخ را از اول اختراع کنیم، چون این موضوع باعث تأخیر و عقب افتادن کشور می‌شود.

◆ کشورهای موفق در ایجاد اقتصاد دانش بنیان چگونه توانسته‌اند به این مرحله از پیشرفت برسند؟

سعی کردند از تکنولوژی‌های کشورهای دیگر استفاده کنند و هیچ وقت خودشان را محدود نکردند. درها را باز گذاشتند. هم بقیه کشورها از تکنولوژی آن‌ها استفاده کردند و هم

خودشان از تکنولوژی بقیه استفاده کردند. در کنار هم یک فضای کار مشترک (Coworking space) ایجاد کردند، ائتلافی (کنسرسیوم) را تشکیل دادند و از نقاط قوت هم استفاده کردند. خیلی از برندهای معروف را می‌توان نام برد که هر کدام از آن‌ها، هر یک از محصولاتشان را در یک کشور تولید می‌کنند و در کشوری دیگر مونتاژ (اسمبل) را انجام می‌دهند. ما نتوانستیم به درستی این فضای اشتراکی را در کشورمان ایجاد کنیم. در واقع ما هنوز در ادبیات ابتدایی این فضا با مشکل روبه‌رو هستیم.

◆ بنا به تجربه جهانی، آیا اهمیت اقتصاد دانش بنیان به آن اندازه است که بتوان آن را به طور مطلق پیش نیاز رشد تلقی کرد؟

تجربه جهانی اقتصاد دانش بنیان مفهومی ندارد.

اگر منظور، مفهوم پیشرفت و ورود به حوزه هایتک باشد، بله؛ چرا که برای پیشرفت هر تکنولوژی، احتیاج است که در آن عمیق شویم. باید وارد حوزه‌های هایتک شویم، اما مفهوم اقتصاد دانش بنیان در جهان را درک نمی‌کنم چون اصلاً وجود ندارد.

◆ برای تشویق و گسترش بازار آزاد ایده‌ها چه پیشنهاداتی ارائه می‌نماید؟

بازار آزاد ایده‌ها بسیار پیشنهاد خوبی است، اما مستلزم ایجاد این اعتماد است که ایده‌ها دزدیده نمی‌شوند.

باید جایی وجود داشته باشد که ایده‌های همه شرکت‌ها، استارت‌آپ‌ها و افراد ثبت شود تا بعد از مطرح کردن ایده، بتوانند از بقیه کمک بگیرند و یک ارزش افزوده‌ای ایجاد کنند و در کارشان پیشرفت داشته باشند.

بسیار دیده شده، تیم‌هایی که به ما مراجعه می‌کنند تا در حوزه‌های دانش بنیان مشاوره بگیرند، حتی از اینکه ایده‌شان را برای ما بیان کنند هم می‌ترسند. بسیاری از شرکت‌ها به معاونت علمی و فناوری مراجعه نمی‌کنند؛ چرا که این باور وجود دارد که ایده‌هایشان را می‌دزدند.

باور دزدیده شدن ایده‌ها خیلی شایع است و متأسفانه باید یک کاری انجام شود که جلوی این باور گرفته شود وگرنه هیچ کس از بیان ایده‌اش استقبال نمی‌کند.

◆ شما تعهد مالی کشور اعم از دولت و بخش غیردولتی به تحقیقات علمی و تولید دانش بنیان را چگونه ارزیابی می‌نمایید؟

اگر منصفانه بخواهیم بگوییم، معاونت علمی و فناوری و صندوق نوآوری و شکوفایی، حمایت‌های خوبی از شرکت‌های دانش بنیان را دارند، اما تسهیلاتی که ارائه می‌دهند با توجه به بودجه کمی که دارند، محدود است. با این حال تا حد توانشان خوب عمل کرده‌اند.

برای اعمال حمایت‌های مورد نیاز، مستلزم این است که بودجه بیشتری در اختیار این دو نهاد قرار داده شود. در عین حال لازم است، شرکت‌های دانش بنیان هم روی کیفیت خود کار کنند، محصولات و خدمات بهتری ارائه دهند تا کارفرمایان هم با خیال راحت، اقدام به خرید این محصولات کنند. خیلی از نهادها، حتی ارگان‌های دولتی ترجیح می‌دهند که یک محصول خارجی را به خاطر کیفیتی که دارد بخرند، اما به خاطر الزاماتی که وجود دارد و جلوگیری از ثبت سفارش‌های وارداتی، مجبور به استفاده از محصولات داخلی هستند. اگر کیفیت محصولات دانش بنیان بالا برود، خیلی از مشکلات حل می‌شود. بالا بردن کیفیت محصولات، کلید حل بسیاری از مشکلات این حوزه است.

◆ به نظر سرکار مهم‌ترین پیامدها و اثرات دانش بنیانی در جایگاه بین‌المللی یک کشور چیست؟

کشورهای دیگر اصلاً با این مفهوم آشنایی ندارند و این مفهوم در کشور ایران وجود دارد. می‌توان این‌طور گفت که کار روی پیشرفت تکنولوژی و ایجاد نوآوری بسیار ارزشمند است و می‌تواند رتبه ایران را ارتقاء ببخشد. لازمه آن، پیشرفت تکنولوژی و ایجاد نوآوری با جلوگیری از تحریم‌هاست و اینکه بتوانیم از تکنولوژی کشورهای دیگر استفاده کنیم. باید ادامه راه آن‌ها را برویم و نخواهیم هر کاری را از ابتدا شروع کنیم.

◆ چالش‌های پراهمیت حوزه دانش بنیانی کشور که لازم است فراتر از یک پرداخت ساده مورد توجه قرار گیرد، چیست و پیشنهاد شما برای رفع آن‌ها چیست؟

شرکت‌های فعال در حوزه دانش بنیان نیازمند بهبود فضای کسب‌وکار، دسترسی به بازار رقابتی و برقراری ارتباطات بین‌المللی هستند. برای برطرف کردن این سه چالش، سرمایه‌گذاری صنایع و شرکت‌های بزرگ در شرکت‌های دانش بنیان و ارتباط گرفتن با آن شرکت‌ها برای استفاده از ایده‌ها و فناوری آن‌ها می‌تواند، مؤثر باشد. اکنون که در بسیاری از نقاط دنیا مدل‌های کسب‌وکار در بسیاری از صنایع در حال تغییر است، ما نباید از این تغییرات جا بمانیم. در این میان می‌توان از پتانسیل بخش خصوصی و اتاق‌های بازرگانی هم بهره برد. ◆◆

